

Breiða semjan

Niðanfyri prenta vit samgonguskjalið millum Sambands-flokkin, Fólkaflokkin og Javnaðarflokkin, sum varð undirskrivað leygardagin

SAMGONGA
Sambandsflokkurin, Fólkaflokkurin og Javnaðarflokkurin eru samdir um at skipa landsstýri og politiska samgongu á Føroya Løgtingi. Samgongan hevur sum mál at skipa breitt samstarv.

Ríkisrættarliga stöðan

Yvirskipaði parturin

Málið er at greiða víðurskiftini millum Føroya og Danmarkar. Hetta skal gerast við lóg, so løgtingið hevur heimild at yvirtaka øll mál, undantikið málsøki, sum viðvíkja ríkiseindini.

Uttanríkisnál

Vit skulu hava størri ávirkan á uttanríkispolitiska økinum. Hetta skal gerast í avtalu við danskar myndugleikar.

Føroyskir myndugleikar skulu tryggja sær innlit í og ávirkan/avgerðarrætt á øll uttanríkis- og verjupolitisk mál, ið hava týðning fyri Føroyar. Samráðingar verða tiknar upp við donsku stjórnina um at lógartryggja hetta.

Umboðanin í fleirtjóða og al-tjóða felagsskapum verður styrkt.

Arbeitt verður fyri sjálvstøðugum limaskapi í Norðurlandaráðnum. Útnorðursamstarvið verður styrkt. Samstarvið við grannatjóðir og grannaøkir kring alt Norðuratlantshav verður ment.

Arbeitt verður fyri gagnligastu marknaðaratgongd við ES og onnur lond.

Hermálsliga og trygdarpolitiska stöða Føroya verður framhaldandi útgreinað.

Ein politikkur við greiðum málsetningum fyri menningar- og neyðhjálp verður orðaður og raðfestingar á figgjarlógini gjørdar samsvarandi.

Yvirkur

Flokkarnir eru samdir um hesar yvirtøkur:

- Fólkakirkjan
- Fjølmiðlaábyrgdarlógin
- Vinnufelagslógávan
- Tilbúgvingin
- Heimafturtøka av tinglýsingini

Trupulleikarnir við arbeids- og upphaldsloyvum verða loystir.

Stjórnskipan

Arbeiðið í grundlógarnevndini skal skipast av nýggjum. Uppgávan er at gera eina stjórnskipanarlóg, sum eisini inniheldur ásetingar um mannarrættindi og onnur rættindi. Umframt at lýsa verandi ríkisrættarligu stöðu, skal

lógin innihalda greiðar manna-gongdir fyri, hvussu farast skal fram, um ríkisrættarliga stöðan verður broytt.

Figgjar- og búskapar-politikkur

Inntøkur landskassans eru minkaðar. Ti er málið at fáa javnvág aftur á figgjarlógina. Umframt at tálma útreiðslunum verður serligur dentur lagdur á at fáa inn-tøkurnar at vaksa við m.a. vinnupolitiskum tiltøkum.

Búskapur

Førdur verður ein varin og á-byrgdarfullur búskaparpolitikkur. Endamálið er at tálma sveigjgum í búskapinum.

Skatta- og avgjaldspolitikkur

Skattaskipanin verður broytt, so hon verður meira arbeids- og búskaparliga vakstrarfremjandi. Málið er, at lønin ikki verður etin upp av harðari skatting.

Hetta er bæði neyðugt fyri áhaldandi búskaparvøkstri, og fyri at hava eitt høgt alment tæna-stustøði.

Málið er, at skattatrýstið skal falla, serliga á seinast vunnu krónunum.

Punktgjældini og MVG skipan skulu endurskoðast, so tey verða meira brúkara- og vinnu-vinarlig.

Ferðafrádrátturin fyri arbeiði uttanlands verður endurskoðaður.

Lóg um útistandandi áøgn landskassans verður gjørd.

Til at nokta holistorvin á yms-um økjum í samfelagnum eiga møguleikarnir fyri nýggjum reglum, ognar- og figgjarhættum at verða royndir.

Vinnupolitikkur

Vinnan er grundarlagið undir vælferðini. Ti er neyðugt at tryggja framhaldandi menning í tøttum samstarvi við vinnuna.

Vit skulu hava ein vinnu-politikk, ið skapar eitt fjølbroytt og dynamiskt vinnulív. Vit skulu stimbra vinnulív við at klekja hald-góð hugskot um nýggjar vinnu-møguleikar.

Fortreytir fyri vøkstri verða millum annað skaptar gjøgnum:

- gransking og menning, t.d. innan KT, gen- og biotøkni
- ílogur
- ígongsetarar og kveikjarar
- førleikamenning av arbeiðsmegini
- best møguliga marknaðaratgongd

Gransking

Málið er at skapa eitt felags granskingarumhvørvi, har vísindi og vinnuáhugamál skapa nýggj virði. Játtanir til gransking skulu samskipast.

Ferðavinnan

Ein yvirskipað ætlan fyri ferða-vinnuna verður gjørd. Endamálið er at fáa ferðavinnuna út um alt landið.

Ferðavinnuskrivstovan verður gjørd meira sjónlig.

Landbúnaður

Samgongan vil virka fyri at avtaka Jarðarráðið og at loyva bóndum at skipa raksturin í parta-felag.

Spurningurin um skuldina til Jarðargrunnin verður tikin upp og loystur.

Samgongan vil endurskoða jarðarlóggávuna og matrikullóg-gávuna.

Privatiseringar

Samgongan er samd um, at parta-brov í almennum fyrítøkum, sum til dømis

- Føroya Tele
- Atlantsflog
- Føroya Banka
- Liv

kunnu verða boðin út til al-menningin og/ella til strategiskar íleggjjar, har tað kann gerast við fyrimuni.

Vinningurin fer til at gjalda niður almenna skuld og/ella konsolidering.

Útlisiteringar

Almennar tænastur - tø ikki tær, sum fevna um umsorganararbeiði - kunnu verða bodnar út til privat feløg at reka, har hetta gevur figgjarligan og tænaustuligan fyrimun.

Alivinnan

Alivinnan skal vera búskapar- og umhvørvisliga sjálvberandi, skal hvíla í sær sjálvari og vera grund-arlag undir víðari menning av dygdarvorum, sum skapa inn-tøkur í altjóða kapping.

Samgongan vil virka fyri at loysa trupulleikarnar hjá alivinnuni. Hetta kann gerast við at:

- virka fyri framhaldandi niðurbjerging av ILA
- loysa útlensskum kapitali í størri mun at luttaka í alivinnuni
- viðgera spurningin um veðseting av aliloyvum
- gera skattligu víðurskiftini meira kappingarfør

Pensjónsviðurskiftini skulu betrast. Nevndin, sum endurskoðar eftirlønarviðurskiftini á arbeidsmarknaðinum, verður viðkað við einum av portunum góðkendum formanni. Miðað verður eftir, at nevndin letur álit 1. oktober 2004. Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin verður styrktur.

Arbeiðið hjá portunum á arbeidsmarknaðinum at gera eina skipan, sum kann loysa trætur, so skjótt tær koma í, heldur fram.

Fiskivinnan

Hildið verður fast við fiskidagaskipanina. Økis- og gýtingar-fríðingarnar verða varðveittar.

Í samstarvi við vinnuna verður skipað fyri, at fult gjøgnum-skygni verður við fiskirættindunum, soleiðis at brúksskyldur fylgja við brúksrætti til fiskatil-feingið. Somuleiðis verða tiltøk at forða "spekulatióin" við fiski-rættindum støðugt ment og sett í heild.

Nýggj samferðsluætlan verður gjørd. Landsverkfrøiðingurin ger framhaldandi kanningar til smærri berghol, ið mugu gerast av trygdarávum.

Kanningar verða gjørdar um fast samband undir Skopunarfirði við tí endamáli at betra sambandið bæði til Sandoyinna og Suðuroynna.

Umstøðurnar hjá rørslutarnaðum í samferðsluni skulu betrast í samstarvi við avvarðandi feløg.

Atkomuviðurskiftini á útoyggj skulu betrast. Samstundis verður stuðul til infrakervið framhaldandi játtaður.

Handverksútbúgvingar

Stuðulsskipanin

Stuðulsskipanin

Stuðulsskipanin er ein skipan, sum loysar tey, sum eru ófærir at fáa ein stund til at lúka sínar skyldur.

Almannaverkið verður gjørt betri og einfaldari.

Almannaverkið skal - saman við portunum á arbeidsmarknaðinum - hjálpa fólki við avmarkaðum møguleikum at fáa atgongd til útbúgvingar og arbeidsmarknaðin.

Ein langtíðarætlan verður gjørd fyri at loysa íbúðartørvin hjá fólki við serligum tørv.

Tøkniligu tilboðini til fjølbrek-að verða raðfest.

Skipanin við hjálpitólum verður gjørd einfaldari.

Eldraakið

Røktarheim og eldrasambýli verða framhaldandi bygd.

Samráðingar verða tiknar upp millum land og kommunur, um hvussu framtíðar eldraekið skal skipast.

Heimarøktin verður ment og útbýgd, so hon verður før fyri at veita nøktandi tænastur.

Bústaðarpolitikkur

Samgongan vil virka fyri at fáa ein fjøltáttaðan íbúðarmarknað. Hetta verður gjørt við at broyta lógina, so íbúðarfeløg fáa somu rentustuðuls- og mvg sømdir, sum tey, ið byggja privat sethús. Lógin um Húsalánsgrunnin verður endurskoðað í hesum sambandi.

Miðvís ætlan verður gjørd fyri at byggja lestraríbúðir og íbúðir fyri fólk við serligum tørv.

Rentustuðulin til sethúsaeigarar verður varðveittur.

Leigulóg verður gjørd, sum tryggjar rættindi hjá leigarum og útleigarum.

Samgongan er samd um at kanna, hvat kann gerast fyri at fáa størri útboð av leigubúðum á leigumarknaðinum og hækka støðið.

Sjúklingum skal verða tryggjað viðgerð - eisini uttanlands.

Samgongan vil virka fyri at samskipa heilsustovnar, undirvis-ingarstovnar og áhugafeløg í eitt felags átak fyri fólkaheilsu.

Skipan skal gerast um fyrirbyrgjandi heilsukanning fyri fólk í miðal aldri.

Ein langsiktað skipan fyri heilsugóðan mat til børn verður lögð til rættis.

Arbeitt verður fyri at fáa mjólk-ina bíligari.

Ríkin verður ein royki- og rúsevnapolitikkur, sum hevur til endamáls at fyrirbyrgja og minka um nýtsluna.

Primera heilsutænastan verður raðfest hægr.

Tøkniliga samskiðið millum heilsustovnar og heilsutænastr verður fingið at virka bæði inn-lendis og til onnur lond.

Virkað verður fyri at fylgja tilmælningum í Heildarpsykiatriætlanini. Nýggj psykiatrilóg verður gjørd.

Sjúkrakassaskipanin verður nútímansgjørd, so skipanin verður skal varðveitast.

Heilsumál

Samgongan fer framhaldandi at útbýggja og nútímansgera sjúkra-

møguligan mun skulu hava ein virknan leiklut í samfelagnum.

Almannaverkið verður gjørt betri og einfaldari.

Almannaverkið skal - saman við portunum á arbeidsmarknaðinum - hjálpa fólki við avmarkaðum møguleikum at fáa atgongd til útbúgvingar og arbeidsmarknaðin.

Fyrireikingarnar til ætlaðar skulabyggingar halda fram.

ÚS stuðulsskipanin til for-syrjjarar verður endurskoðað.

Hægri lestur

Fróðskaparsetrið skal hava hóska-andi umstøður og hava møguleikar at geva fleiri útbúgvingartil-boð.

Virkað verður fyri, at útbúgvingarmøguleikarnir hjá føroysku-um lesandi úti í heimi verða støðugt mentir.

Mentan

Mentanin er týðandi fyri trivnað og samfelagsliga menning.

Samgongan vil í mest mögu-ligan mun við góðum víðurskift-um stuðla tí týðandi sjálvbodna arbeiði, sum ÍSF, ÍSB, ítróttar-feløg, skótar, ítrivsfeløg, sam-komur og einstaklingar gera til at menna børn og ungdom.

Fólkakirkjan verður í samstarvi við allar partar í føroysku kirkjuni yvirtikin, so hon kann halda fram í verandi bygnaði, og meirút-reiðslur í sambandi við yvirtøku verða goldnar av landskassanum.

Bókmentir, tónleikur, leiklist, málningalist og onnur list eiga at verða stuðlað, eisini av tí al-menna.

Almennu loftmiðlarnir skulu verða óheftir og virka undir ábyrgd av óheftari nevnd.

Fjølmiðlaábyrgdarlóg verður sett í gildi.

Føroyska tilfarið í loftmiðl-unum verður styrkt, og tilboð til deyv og tunghoyrd økt.

Byrgt eigur at verða upp fyri harðskapi og siðspillu.

Digitaliseringin av almennu loftmiðlunum heldur fram.

Bókasavnskipanin verður endurskoðað og ment.

Upphavsrætturin hjá listafólki skal fáast í rættlag.

Umhvørvi

Miðvís ætlan verður lögð fyri at minka um luftdálkingina.

Agenda 21 ætlanin um um-hvørvisiltøk hjá kommunum og landi verður sett í verk.

Upplýsing og tiltøk til náttúru-mett, og trivnaðurin hjá næming-um og lærarum verður kannaður.

Frálæran í fólkaskúlanum verður eftirmentt.

Læraútbúgvingin verður endurskoðað og samskipað við hægrí lesnað. Eftirútbúgvingin av fólka-skúlalærarum skal fjøltáttast.

Sernámsfrøðin verður styrkt við støði í álítinum um sernáms-frøði.

Handverksútbúgvingar

Stuðulin til handverkslærlingar skal varðveitast.

Miðnám

Vinnuskúlnarnir skulu styrkjast til nýggjar avbjóðingar á arbeiðs-

marknaðinum.

Íløgur verða gjørdar í mið-námsskúlarnar, so hesir lúka tey krøv, sum nútíðarsamfelaðið setir. Samstarvsmøguleikar millum miðnámsskúlar verða kannaðir.

Fyrireikingarnar til ætlaðar skulabyggingar halda fram.

ÚS stuðulsskipanin til for-syrjjarar verður endurskoðað.

Hægri lestur

Fróðskaparsetrið skal hava hóska-andi umstøður og hava møguleikar at geva fleiri útbúgvingartil-boð.

Virkað verður fyri, at útbúgvingarmøguleikarnir hjá føroysku-um lesandi úti í heimi verða støðugt mentir.

Mentan

Mentanin er týðandi fyri trivnað og samfelagsliga menning.

Samráðingar verða tiknar upp við kommunurnar um, hvørji øki skulu leggjast út til kommunurnar.

Økismenning

Besta grundarlagið undir samfe-lagnum er virksemi og trivnaður á øllum plássum í landinum.

Økismenning og útoyggjapoli-tikkur verða skipað undir ávísum landsstýrismanni.

Við støði í álítunum um økis-menning og útoyggjapolitikk verður ætlan lögð fyri, hvussu tilmælini kunnu verða fylgd.

Miðað verður eftir, at allir borgarar landsins fáa nøktandi tænaustug innan vinnu, tele-samskifti, samferðslu, heilsu-, almanna-, menta- og skúlamál.

Miðað verður eftir, at skipa tænastufeplar, har borgarar í økjunum kunnu avgreiða flestu mál mótvegis tí almenna. Deplar-nir verða skipaðir saman við Postverkinum.

Í samstarvi við partarnar á arbeidsmarknaðinum verður skipað fyri, at ferðslan um firði og sund gerst óheft av ósemjum á arbeiðsmarknaðinum.

Flutningskostnaður skal sum minst darva kappingarfórinum hjá vinnulívinum í útjaðaranum.

Almenna fyrisitingin

Almenna fyrisitingin verður sam-skipað, so betri samstarv fæst millum aðalráðini. Fyrisitingin skal gerast meira opin og einföld fyri brúkaran. Rættartrygðin skal styrkjast.

Fyrisitingarlógin og lógin um alment innlit verða endurskoðaðar.

Navnalógin og lógin um persónsupplýsingar verða endurskoðaðar.

Vallógin verður endurskoðað.

31. januar 2004

Sambandsflokkurin Fólkaflokkurin Javnaðarflokkurin